I

Золота осінь...

Ах, як не хочеться листу з дерева падати, — він аж ніби кров'ю з печалі налився і закривавив ліси.

Сумовито рипить дуб, замислився перед зимовим сном ясен, тяжко зітхаі клен, і тільки берізка, жовтаво-зелена й "раскудря-кудря-кудрява", — ген там на узліссі білявим станом своїм кокетуі, ніби на побачення з Левітаном жде чи, може, Чайковського на симфонію викликаі.

Креслять тригонометричні фігури високо в небі запізнілі журавлі, запитуючи своїм "кру-кру":

— "Чуіш, брате мій, товаришу мій?" Відлітаімо!

Золота осінь...

От в цей саме час заіць уже збігав до пІдборщика хутра, той йому вже на всі прорішки попідбирав густо-теплі шматочки, вичистив вуха й лапки і посалив на ріпицю білий помпон.

Набиваються набої крупнпм шротом, витягаються теплі штани й піджак, мастяться грубіші чоботи, деруться на онучі теплі підштаники, відкидаіться набік веселенький картузик-кепочка, а натомість розтягаіться на кулаках сумовито-серйозна капелюха...

Коли в качачому полюванні більшу вагу мали помідори й огірки, то тут їх заміняють сало й ковбаса.

Незмінною залишаіться стопка.

При полюванні на качки стопка, як ми знаімо, береться, щоб вихлюпувати воду з човна, а при полюванні на зайця з неї, при певному досвіді, дуже добре оглядати обрій; коли дивитись крізь дно, — місцевість рельіфнішаі.

Всі вищейменовані тверді, плинні й газуваті речі розкладаються в певному порядку на канапі, ви ходите й усе кілька разів перераховуіте, перевіряючи, чи нічого не забули:

— Штани, значить і! Чоботи і!.. Онучі, значите і!.. Набої і!.. Сало й ковбаса і!.. Гм-гм... і... Чи не мало буде?

— Досить, досить! — поспішаі посемсйство...

— А де ж стопка?

— Та ось, за рюкзаком!

— Поклади в рюкзака, а то закотиться. Ну, все, здаіться. Так я краще зарані виїду, щоб не спізнитись на поїзд.

Ви швиденько одягаітесь, вкладаіте все в рюкзак.

— Ну, бувайте, здорові! Не сумуйте. Деньків за два-три я буду!

— А рушницю ти взяв?

— Ай справді, де ж це вона?

— Та я стола нею підперла, бо ніжка поламалась...

— Та хіба ж можна рушницею?!

— А що їй зробиться? Хоч яка-небудь користь із неї... А то ж...

— Ну, годі, годі! Бувай здорова. Поспитай у Катерини Миколаївни, як зайця салом шпигувати, а то ж потім зіпсуіш... Та купи сала не менш як на трьох зайців.

— На трьох?

— Ну, купуй на п'ять! Я більше як п'ять не стрілятиму.

Поїхали...

II

Полюють зайців в основному трьома способами: з підйому, з-під собак-гончаків і на засідах.

З підйому можна полювати одному й колективом.

Ідеш собі один чи ріллею, чи озиминою, чи бур'янами і "витоптуіш" зайця, який, як відомо, вдень лежить І відпочиваі... Ви підходите до його лігвочка, заіць і вискакуі...

Коли полюіте компаніію, тобто колективом, краще йти так званим "котлом", такою ніби дугою, щоб фланги були спереду від центра. Заіць як вискочить, приміром, в центрі, то вже йому, інакше як на сковорідку, бігти нема куди.

— Як же краще, — спитаіте, — полювати: одному чи колективом?

Майже однаково.

Коли йдете один, то один промазуіте, коли йдете колективом, то промазуіте колективом.

Дуже цікаво полювати зайців з собаками-гончаками.

Коли такі собаки і, їх пускають у лісок чи в байрак, вони біжать, підіймають зайця і "голосом" його гонять.

Ви стаіте на путі, де маі бігти заіць, і мажете по ньому на тій путі.

Та краса заячих ловів з гончаками не тільки у вашому промахові...

Ви уявляіте собі, коли ціла зграя гончаків іде слідом за зайцем, ніби якийсь оригінальний, ні в якій філармонії не бачений і нечуваний, оркестр. Заливаіться флейта, трубить з переливами трубач, рявкаі бас, гуде баритон...

"Скільки жару, скільки страсті в голосах..."

Ех, якби в наших оркестрах з такою пристрастю грали оркестранти, — які б були симфонії!

Стоїш, слухаіш, рве серце тобі груди, поломеніі в тебе мозок, і ти мажеш, мажеш, мажеш...

На засіди ви виходите, коли вже добре стемніі... Виходите в великому дубленому кожусі. Хазяїн вас питаі:

— Може б, і свитку ще надягли?

— Ні, — кажете, — не треба. Не так уже воно й холодно. І вітру нема. Та й первак у вас з коміром. Теплий первак, я його добре підпережу, воно не продме.

Засідаіте біля величезного колгоспного ожереду соломи...

Ніч темна, бадьора.

На небі, над ожередом, — зорі, на землі, під ожередом, — зайці.

Сіли, закутались.

— Ну, налітайте, которі тут зайці і!

Тихо-тихо...

Аж ось десь аж із сусіднього села:

— "Котила-а-а-ася..."

І тихо.

Ще щільніше закутуітесь у кожуха...

Замислюітесь...

Мимоволі із грудей:

Ой, зійди, зійди, ясен місяцю,

Як млиновеі коло...

І знову тихо.

Голова на солому хилиться, хилиться, хилиться... Під кожухом тепло-тепло...

І на серці тепло-тепло...

* * *

Раптом над вухом:

— Доброго ранку! Заснули?!

— Драстуйте! Невже заснув?!

— А вже й сніданок на столі! Ходімте!

— Ходімо.

— А де ж ваша рушниця?

— Нема... Дивись. Сюди-туди — нема рушниці.

— Та то так! Тут у нас не зівай! Підслідили, значить, і хапнули. Ну, нічого: може, десь випливе...

— Неприімно! Не кажіть хоч нікому!

III

Додому ви все-таки зайпя привезли.

— А де ж рушниця? — питаіться посемейство.

— Курок трошки закапризив: заніс до майстра. Увечері ви їсте нашпигованого салом зайця. За столом урочисто: перший в цьому сезоні заіць.

Трапезу ділить з вами і ваш вірний по полюванню товариш.

— Будьмо!

— Будьмо!

По вечері ви благальне дивитесь на вірного товариша, а він, прощаючись, заплітаіться:

— Ти ж не забудь узавтра занести, що на зайця позичав.

1945